

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-10-18
Besvaras senast
2023-11-08

Till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:92 Begränsningsförslag av PFAS-kemikalier

Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga om hanteringen av EU:s begränsningsförslag av perfluorerade och polyfluorerade ämnen, mer känt som PFAS. Svaren jag fick övertygade inte mig om att regeringen hanterar detta på ett tillräckligt tillfredsställande sätt, och jag vill därför ge statsrådet möjlighet att utveckla svaret.

PFAS representerar inte en enskild molekyl utan utgör en stor grupp av olika molekyler och polymerer. Inom denna grupp återfinns små molekyler som PFOA och PFOS, vilka används i produktionen av teflon och vattenavvisande material. Dessa mindre molekyler tenderar att ha en högre risk att nå människor och natur på grund av sina egenskaper. Å andra sidan finns det större molekyler som PTFE och fluoropolymerer, som ofta används i industriella beläggningar, elektriska isolatorer och medicinsk utrustning.

På EU-nivå bör vi begränsa exponeringen av högrisk-PFAS, särskilt i vardagsprodukter som kläder, brandsläckningsskum och matförpackningar. Men vi måste balansera miljöhänsyn med industriella behov. Ett förhastat förbud kan skada områden som batteriteknologi och medicinska tillämpningar där PFAS är avgörande och exponeringsrisken är liten.

Problemet med dessa kemikalier ligger i deras stabilitet. Fluorkolbindningen är en av de starkaste enkla kovalenta bindningarna i organisk kemi, då den höga elektronegativiteten hos fluor gör C-F-bindningen mycket polär och därför stark, vilket gör dessa kemikalier extremt stabila men också svårnedbrytbara i biologiska system.

Vidare, när vi står inför den komplexa uppgiften att identifiera alla de cirka 10 000 ämnen som klassas som PFAS, måste vi vara medvetna om att detta kan vara en tidskrävande process. Echas konsultationsperiod på endast sex månader är otillräcklig. Det är dessutom en högst politisk fråga att avgöra vad som är samhällsviktigt, och utefter detta kan sedan undantag ges. Denna typ av avvägningar kan inte lämnas över till myndigheter utan måste ske inom den politiska sfären.

Slutligen måste vi också beakta risken för att företag flyttar sin produktion utanför Europa om vi inte hanterar denna fråga korrekt. Detta vore negativt ur perspektiv av självförsörjning, beredskap och arbetstillfällen.

Därför uppmanar jag till ett större politiskt engagemang i denna komplexa och mångfasetterade fråga. Vi måste sträva efter en giftfri vardag, men vi måste också göra det på ett genomtänkt och balanserat sätt.

Därför skulle jag vilja fråga statsrådet Romina Pourmokhtari följande:

1. Statsrådet har uttryckt stöd för att förbjuda användningen av PFAS-kemikalier där dessa inte anses vara samhällsnödvändiga. Kan statsrådet, i samarbete med regeringen, tydliggöra vilka användningsområden som bedöms som samhällsnödvändiga och hur man avser att hantera eventuella målkonflikter mellan PFAS-förbud och dessa nödvändiga undantag?
2. Har statsrådet och regeringen genomfört en kartläggning över vilka strategiskt viktiga värdekedjor inom det svenska näringslivet som potentiellt kan påverkas negativt av en begränsning av PFAS?
3. I ljuset av ovanstående, hur planerar statsrådet och regeringen att agera på EU-nivå för att säkerställa att användningar som anses samhällsnödvändiga i Sverige får relevanta undantag och rimliga övergångsperioder i kommissionens slutgiltiga förslag till PFAS-begränsningar?

.....

Beatrice Timgren (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck